

Omistusliitteet

eli possessiivisuffiksit

Terminologiaa 1/4

Tässä ohjemateriaalissa ja omistusliitteisiin liittyvissä tehtävissä käytetään jonkin verran kielioppitermejä. Tässä on selitetty tärkeimmät termit.

- **Määrite** antaa lisätietoa toisesta sanasta. Määrite voi esimerkiksi kertoa millainen jokin on (kova tuuli), kenen jokin on (hänen sateenvarjonsa) tai antaa muuta lisätietoa (tuulen voimakkuus)
- **Substantiivit** ovat sanoja, jotka viittaavat ihmisiin tai eläimiin (*lapsi, Olli, lintu*), esineisiin (*sateenvarjo*) tai asioihin (*ilmasto, tuuli*). Omistusliite liittyy useimmin juuri substantiiviin.

Terminologiaa 2/4

- **Persoonapronominit** ovat *minä, sinä, hän, me, te, he*. Niillä on myös taipuneita muotoja, kuten *minun, sinua, hänelle...*
- **Yleiskieli** on kielimuoto, jota käytetään erilaisissa virallisissa tilanteissa, kuten uutisissa, oppikirjateksteissä ja tietokirjoissa. Yleiskieltä kirjoitetaan sovittujen sääntöjen mukaisesti. Yleiskielessä ei ole niin paljon vapautta ja vaihtelua kuin puhekielessä. Omistusliitteiden käyttö on ominaista juuri yleiskielelle.

Terminologiaa 3/4

- **Nominaalimuodot** ovat erityisiä verbimuotoja, jotka eivät ole taipuneet normaaliin tapaan persoonassa. Esimerkiksi *istun* ja *istuisimme* ovat normaaleja verbimuotoja, *istuessani* taas on nominaalimuoto. Moniin nominaalimuotoihin voi liittyä omistusliite.
- **Lauseenvastike** on rakenne, jolla voi korvata sivulauseen. Lauseenvastikkeen verbi on nominaalimuodossa. Esimerkiksi sivulauseen *kun istuin ulkona* voi korvata lauseenvastikkeella *istuessani ulkona*.

Terminologiaa 4/4

- **Tekijä** eli subjekti on se osa lausetta, joka kertoo, kuka tai mikä tekee jotain tai on jonkinlainen; esimerkiksi *hän unohti sateenvarjonsa, sää on tänään sateinen.*

Omistusliitteet eri persoonissa

(minun) kirjani	(meidän) kirjamme
(sinun) kirjasi	(teidän) kirjanne
hänen kirjansa	heidän kirjansa

hän- ja ***he-***persoonan omistusliitteet

- *hän-* ja *he-*persoonan omistusliitteestä on kaksi eri versiota: nsa/nsä (esim. *hänen/heidän kirjansa*) ja sanan viimeisen vokaalin pidennys + n (esim. *hänen/heidän kirjassaan*, *hänen/heidän kirjalleen*).
- nsa/nsä-liitettä voi käyttää kaikenlaisissa sananmuodoissa. Sitä käytetään etenkin, kun sana on perusmuodossa tai jos sanassa on sijapäätte, joka loppuu konsonanttiin.
- vokaali + n -liitettä voi käyttää silloin, kun sanassa on sijapäätte, joka loppuu lyhyeen vokaaliin.

Milloin omistusliitettä käytetään?

Omistusliitettä käytetään

- aina sellaisessa sanassa, jonka määritteenä on persoonapronomini
 - *Minun ekotekoni* -sarjassa käsitellään arjen ympäristötekoja.
- ja muutenkin kun halutaan ilmaista, kenelle jokin kuuluu
 - *Oletko selvittänyt hiilijalanjälkesi?*
 - *Kulutustottumuksiemme* täytyy muuttua.
- monenlaisissa sanoissa, jotka viittaavat lauseen tekijään
 - *Nuoret ovat erityisen huolissaan* maapallon tilasta.
 - *Näemme ilmastonmuutoksen vaikutukset kaikkialla ympärillä*me.

Milloin omistusliitettä ei käytetä?

- kun sanan määritteenä on jonkin muun tyyppinen sana kuin persoonapronomini
 - *Kuluttajien valinnat (ei *valintansa) ovat ympäristön kannalta (ei *kannaltaan) tärkeitä.*

Omistusliitteet ja persoonapronominit 1/2

- Omistusta voi ilmaista omistusliitteiden lisäksi myös persoonapronominien genetiivimuodoilla *minun, sinun, hänen, meidän, teidän ja heidän*.
- Yleiskielessä pronominit *minun, sinun, meidän ja teidän* jätetään usein pois, jos käytetään omistusliitettä.
 - *(Meidän) pesukoneemme on hyvin energiatehokas.*
- Jos halutaan korostaa omistajaa tai luoda kontrasti kahden omistajan välille, voidaan käyttää omistusliitteen lisäksi persoonapronominia.
 - *Meidän koneemme on energiatehokkaampi, vaikka teidän koneenne on uudempi.*

Omistusliitteet ja persoonapronominit 2/2

- Pronomineja *hänen* ja *heidän* käytetään tavallisesti silloinkin, kun käytössä on myös omistusliite.
 - *Greta Thunberg on ruotsalainen ilmastoaktivisti. Hänen toimintansa käynnisti maailmanlaajuisen kansalaisliikkeen.*
 - *Elokapina on kansainvälinen ympäristöliike, joka käyttää suoraa toimintaa. Heidän tavoitteenan on taistella ilmastonmuutosta vastaan.*

Omistusliitteet ja pronominit *minä, sinä, me, te*

- Jos omistusliite viittaa lauseen tekijään, persoonapronominia ei yleiskielessä tavallisesti käytetä.
 - *Oletko sinä mittauttanut hiilijalanjälkesi?* (vs. *Oletko sinä mittauttanut sinun hiilijalanjälkesi?*)
 - *Seuraan sähkönkulutustani tarkasti.* (vs. *Seuraan minun sähkönkulutustani tarkasti.*)
- Omistusliitteen käyttö edellä mainituissa tapauksissa ei ole väärin, mutta se tuo tekstiin turhaa toistoa.

Omistusliitteet ja pronominit *hän* ja *he*

- Jos omistusliite viittaa lauseen tekijään, pronomineja *hän* ja *he* ei voi käyttää.
 - *Sanna seuraa sähkönkulutustaan tarkasti.* (ei siis * *Sanna seuraa hänen sähkönkulutustaan tarkasti.*)
- Jos tällaisessa tilanteessa käytetään pronomineja *hän* ja *he*, ne viittaavat johonkin muuhun ihmiseen kuin lauseen tekijään.
 - *Sannan äiti asuu vanhassa puutalossa. Sanna seuraa hänen (= äidin) sähkönkulutustaan tarkasti.*

Yleiskieli ja puhekieli

- Omistusliitteitä käytetään yleiskielessä enemmän kuin puhekielessä.
- Puhekielessä käytetään omistusliitteen sijaan usein persoonapronominia tai muuta pronominia.
 - YLEISKIELI: *Pesukoneemme on energiatehokas.* PUHEKIELI: *Meidän pesukone on energiatehokas.*
 - YLEISKIELI: *Sanna mittautti hiilijalanjälkensä.* PUHEKIELI: *Sanna mittautti sen hiilijalanjäljen.*

Omistuslause

- Omistuslauseita ovat esimerkiksi *minulla on vähän tietoa asiasta ja eduskunnalla on paljon toimivaltaa.*
- Kuten omistusliite, myös omistuslause kertoo omistajan.
- Omistuslauseessa ei yleensä käytetä omistusliitettä, jos ei haluta korostaa omistettavan asian kuulumista omistajalle tai luoda kontrastia kahden omistajan välille.
 - Esimerkki tilanteesta, jossa omistuslauseessa käytetään omistusliitettä on esimerkiksi *teillä on teidän sääntönne ja minulla on omat sääntöni.*

Millaiseen sananmuotoon omistusliite liittyy?

- Jos sanassa on omistusliitteen lisäksi sijapäätte, omistusliite tulee sen jälkeen: *pesukonee-ssa-mme*
- Jos sanassa on astevaihtelua, omistusliitteen kanssa käytetään vahvaa vartaloa silloin, kun sana on perusmuodossa: *vaate* : *vaatteeni*

Millaiseen sananmuotoon omistusliite liittyy?

- Jos sana on genetiivissä tai illatiivissa, sanan loppu-*n* katoaa omistusliitteen edeltä: *pesukoneen hinta* > *pesukoneemme hinta*, *koneeseen* > *koneeseemme*
- Myös monikon loppu-*t* katoaa omistusliitteen edeltä: *vaatteet ovat kuivia* > *vaatteeni ovat kuivia*
- Nämä muutokset voivat vaikuttaa sanan vartaloon, jos sanassa esiintyy astevaihtelua: *osaatko laskea hiilijalanjälkesi* VS. *sun hiilijalanjäljen*

Omistusliitteet verbeissä 1/2

- Omistusliite liittyy tavallisesti substantiiviin, mutta myös joissain verbimuodoissa käytetään omistusliitettä.
- Omistusliite voi liittyä verbin nominaalimuotoon, joka on osana lauseenvastiketta. Omistusliite kertoo lauseenvastikkeen tekijän.
 - *Pohditko energiatehokkuutta hankkiesssi pesukonetta? (= kun hankit pesukonetta)*
 - *Sanna kertoi mittauttavansa hiilijalanjälkensä. (= kertoi, että hän mittauttaa)*
 - *Säästän rahaa ostaakseni sähköpyörän. (= jotta voisin ostaa)*

Omistusliitteet verbeissä 2/2

- Omistusliitettä käytetään myös partisiippirakenteen verbissä ilmaisemassa tekijää. Partisiippirakenne korvaa *joka*-lauseen.
 - *Hankkimani koneen energialuokka on A. (Koneen, jonka hankin, energialuokka...)*
- Kaikissa verbin nominaalimuodoissa ei käytetä omistusliitettä.
 - Esimerkiksi *Voit vaikuttaa ympäristöön vähentämällä lihansyöntiä. (Ei siis: *vähentämälläsi lihansyöntiä)*

Omistusliitettä käytetään myös...

- monissa sellaisissa ilmauksissa, jotka kuvaavat lauseen tekijän asentoa (*makaan selälläni*) tai tunteita ja olotilaa (*olen huolissani, olen kuumissani*)
 - Puhekielessä näissä ilmauksissa käytetään usein 3. persoonan omistusliitettä persoonasta riippumatta: *mä oon huolissaan*
- monissa postpositioissa: *minun kanssani ~ luonani ~ lähelläni ~ vierelläni...*
- sanassa *itse* silloin, kun se viittaa lauseen tekijään: *Hankin itselleni sähköpyörän.*

Lisää tietoa omistusliitteistä

- Kielitoimiston ohjepankista voit lukea lisää
 - [siitä, millaisissa sanoissa omistusliitettä käytetään,](#)
 - [3. persoonan omistusliitteen vaihtelusta \(*konettansa~konettaan*\),](#)
 - [persoonapronominin käytöstä omistusliitteen kanssa,](#)
 - [siitä, kehen omistusliite viittaa,](#)
 - [tilanteista, joissa omistusliite ei ole pakollinen ja](#)
 - [omistusliitteen käytöstä *itse*-sanassa.](#)
- Täällä on tietoa omistusliitteestä [englanniksi](#).

©2023 Tiina Nahkola

Ohjemateriaali omistusliitteiden käytöstä, kesäkuu 2023, jonka tekijä on Tiina Nahkola, on lisensoitu Creative Commons Nimeä 4.0 Kansainvälinen -lisenssillä. Materiaali on saatavilla osoitteessa [Kielibuusti.fi](https://kielibuusti.fi).